

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι άρρηκτα συνυφασμένος με πρότυπα κοινωνικής συμπεριφοράς

Χαράλαμπος Κωνσταντίνου, Καθηγητής Σχολικής Παιδαγωγικής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Αφορμή για το παρόν άρθρο αποτέλεσε το πρόσφατο επεισόδιο που εκδηλώθηκε στη Θεσσαλονίκη, στο οποίο κατηγορείται ότι συμμετείχε και ένας εκπαιδευτικός, ο οποίος στην κυριακάτικη πρωινή εκπομπή του τηλεοπτικού καναλιού «MEGA» (18.11.2012) αρνήθηκε επανειλημμένως να καταδικάσει την επιθετικότητα και τις πράξεις βίας σε βάρος του Γερμανού Προξένου. Επειδή, λοιπόν, οι συγκεκριμένες πράξεις έχουν τις δικές τους ερμηνευτικές διαστάσεις, θα επιδιώξουμε με συνοπτικό τρόπο να τις συνδέσουμε, τουλάχιστον, με την παιδαγωγική τους σημασία σε σχέση με το ρόλο του εκπαιδευτικού στο σχολείο.

Χωρίς αμφιβολία, η διαπαιδαγώγηση και η κοινωνικοποίηση συνιστούν θεμελιώδεις διαδικασίες του σχολείου, οι οποίες συμβάλλουν σημαντικά στη διαμόρφωση μιας, κατά το δυνατόν, ολοκληρωμένης προσωπικότητας στο μαθητή. Μιας προσωπικότητας που θα χαρακτηρίζεται από την πληρότητα στην επικοινωνία και πράξη, συνυφασμένη με ορθολογική και ειρηνική διαχείριση των ατομικών και κοινωνικών ζητημάτων.

Ο πολύπλοκος και πολύ δύσκολος αυτός ρόλος έχει ανατεθεί στον εκπαιδευτικό, ο οποίος έχει την ευθύνη οργάνωσης της εκπαιδευτικής επικοινωνίας με το μαθητή, σύμφωνα με τις αρχές της παιδαγωγικής επιστήμης και τις θεσμικές ρυθμίσεις της πολιτείας. Σε σχέση με αυτή την αποστολή του εκπαιδευτικού, είναι τεκμηριωμένη, ερευνητικά και θεωρητικά, η παραδοχή ότι οποιαδήποτε ενέργεια του εκπαιδευτικού είναι σημασιοδοτημένη, στέλνοντας θετικά ή αρνητικά μηνύματα στο μαθητή, τα οποία προσλαμβάνονται ως μιμητικά και ερμηνευτικά πρότυπα και, επομένως, συμβάλλουν στη διαμόρφωση της στάσης και της συμπεριφοράς του. Αυτό σημαίνει ότι η συμπεριφορά του εκπαιδευτικού οφείλει να κινείται στα πλαίσια των αρχών της παιδαγωγικής επιστήμης και να χαρακτηρίζεται από την εφαρμογή των κανόνων, της νομιμότητας και της αυτοπειθαρχίας, προκειμένου να είναι παιδαγωγικά αξιόπιστο πρότυπο συμπεριφοράς για τους μαθητές. Ταυτόχρονα, οφείλει να ενισχύει στους μαθητές την ικανότητα να διεκδικούν με ευπρέπεια και να αντιστέκονται, αλλά χρησιμοποιώντας ορθολογικά επιχειρήματα και ειρηνικά μέσα, αποφεύγοντας με κάθε τρόπο τη χρήση βίας και την προσβολή της αξιοπρέπειας του άλλου. Διότι είναι ιστορικά, ψυχολογικά, κοινωνιολογικά και παιδαγωγικά αποδεδειγμένο ότι η χρήση οποιασδήποτε μορφής βίας καταλήγει μπούμερανγκ και, μάλιστα, πολλές φορές, με πιο έντονη, επώδυνη ή και ολέθρια μορφή.

Ακόμη, αυτό συνεπάγεται παιδαγωγικά ότι, στο όνομα επίτευξης της «τάξης» ή της «απονομής δικαίου», η παράβαση των θεσμικών κανόνων λειτουργίας μιας ομάδας ή της ίδιας της κοινωνίας και, πολύ περισσότερο, η χρήση βίας, λεκτικής ή μη, από τον εκπαιδευτικό για τη διεκδίκηση ή την επίλυση κάποιου προβλήματος διαμορφώνει

ανάλογες μιμητικές συνθήκες αντίληψης, νοοτροπίας και κουλτούρας υιοθέτησης τέτοιων ή παρόμοιων μορφών συμπεριφοράς από τους μαθητές του. Εξάλλου, η κουλτούρα της παραβατικότητας και της ανομίας διαμορφώθηκε και ενισχύθηκε στο κοινωνικό σύστημα ή στα υποσυστήματά του ως προϊόν κυρίως της ανεκτικότητας και της ατιμωρησίας από τα αρμόδια θεσμικά όργανα αλλά και την ίδια την κοινωνία.

Αναμφίβολα, στις σημερινές πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες επιβάλλονται και επικυριαρχούν οικονομικά και θεσμικά μέτρα με επώδυνες και, σε πολλές περιπτώσεις, ολέθριες συνέπειες για τους πολίτες και τις οικογένειές τους. Ωστόσο, ο εκτροχιασμός της νομιμότητας με ενέργειες αυτοδικίας, προπηλακισμού και βίας διαμορφώνει ευνοϊκό κλίμα για επικράτηση άνομων, δημοκρατικά επικίνδυνων και, τελικά, απρόβλεπτων για την ίδια την υπόσταση και την προοπτική της κοινωνίας και της ίδιας της χώρας καταστάσεων.

Ο εκπαιδευτικός, είτε εντός είτε εκτός σχολείου, οφείλει να μην συγχέει την οποιαδήποτε προσωπική του ιδεολογική, συντεχνιακή και συγκυριακή λογική με το παιδαγωγικό περιεχόμενο και τους σκοπούς της διαπαιδαγώγησης και κοινωνικοποίησης του μαθητή, διότι τότε παραβιάζει την παιδαγωγική, θεσμική και κοινωνική του αποστολή που του έχει ανατεθεί από την πολιτεία και την κοινωνία.

epiruspost.gr, 23.11.2012